

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

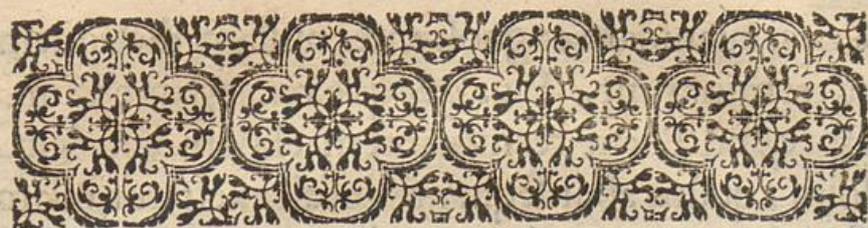
Vetvstissima Inscriptio Qva L. Cornelii Scipionis Elogivm Continetvr

Sirmond, Jacques

Romae, 1617

Hieron. Aleandri Additamentvm.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11033

HIERON. ALEANDRI ADDITAMENTVM.

ERRISSIMVM esse arbitror, quod innuit doctissimus Sirmondus, omissam M literam in fine vocum, quæ in L. Scipionis elogio negotium faceffere videbantur, potius quàm vt casuum commutationem admittamus. Nam si quis existimet, in dictionibus OINO, OPTVMO, VIRO, SCIPIONE, CORSICA, ALERIA, VRBE, AIDE sextum casum pro quarto positum, voce DVONORO quid faciet? hìc profecto alius esse casus suppositus nequit, sed laborat tantùm hoc nomen defectu M literæ. Causam dedit eiusmodi scriptioni vsitata eius sæculi enunciatio. Siquidem literam illam & intra os mugire, & obscurum sonare, cum veteres grammatici asserunt, tum edocet vsus ipse. at eadem, quum verba clauderet prisco illo æuo, intra labra penitus emoriebatur. Ideo

B 3

Græ-

Græci euanidam cognoscentes nullam dictionem ea terminarunt. Eius quoque rei argumentum est, quòd Poetæ terminantem elidere vocalem soliti, quùm ab insequente vocali excipitur, etiam si M litera intercedat in verbi extremitate posita, eius tamen nullam habent rationem; vt nihilominus fiat vocalis elisio, ac si litera M penitus abesset. quia nimirum non efferebatur. Cæcilius Vindex apud Cassiodorum: *M literam, ad vocales primo loco in verbis positas si accesserit, non enuntiabimus.* Sed nec quùm subsequens vox à consonanti ordiretur, enuntiatam fuisse autumo prisco illo, atque adeo rudiore sæculo. itaque nec scribebant. erat enim compluribus religio scriptionem aliam facere ab enuntiatione. quin apud consequentes ætates, quùm vsus obtinuisset, vt M litera in scriptione retenta, saltem sono N enuntiaretur consonantem præcedens (quod innuit Cæcilius Vindex) fuere, qui censerent, haud integram esse scribendam ante insequentem vocalem. Velius Longus lib. de Orthographia: *Nonnulli synalæphas quoque obseruandas circa talem scriptionem existimauerunt, sicut Verrius Flaccus, vt ubicumque prima vox M litera finiretur, sequens à vocali inciperet, M non tota, sed pars illius prior tantum scriberetur; vt appareat exprimis non debere.* Aluere semper eam controuerfiam tam vetera, quàm nostri sæculi idiomata, vt videretur quibusdam, ita scribendum

dum esse, quemadmodum loquimur: afferent alij, nequaquam enuntiatiu metiendam scripti-
 onem. Simpliciter amatores (quales fuisse credo
 magnos illos Scipiones, ad res, quàm ad verba,
 attentiores) pati nequibant, onerari scripti-
 onem, ijs literis, quæ à sono abessent enunciationis ante
 leges grammaticas. Iure igitur Fulvius Ursinus
 in veteri Kalendario Rustico FABAM pro FABAM,
 OLIVAM pro OLIVAM quùm reperisset, non
 erratum fabrilè, sed scribendi consuetudinem
 agnouit. Cùm igitur (inquires) in dictione LVCIOM
 ab ea consuetudine recessum? Dicam ingenue,
 quod sentio. Neutiquam fuisse perpetuum arbi-
 tror eius scripti-
 onis vsum. alioqui cur non & in
 Duiliano elogio conspicimus? dices interpolatam
 eam inscriptionem. non equidem negare ausim,
 id enim præter cetera arguit & marmor pere-
 grinum à Romana frugalitate nondum receptum
 & elegantior characterum expressio. at quemad-
 modum antiquam scribendi rationem immuta-
 runt aliqua in parte interpolatores, vt scitè obser-
 uavit Petr. Ciacconius, ita quin vestigium aliquod
 eius rei, qua de agimus, reliquissent, mihi quidem
 non fit verisimile. Sed quùm in antiquo marmo-
 re, quod non extat, Senatus & populi iussu inci-
 sum fuit id elogium, diligentior adhibita cura est,
 vt vitium enunciationis recta suppleret scriptio,
 quam docere ipsa ratio poterat, si non grammati-

corum libri, qui nulli apud Latinos eo tempore
 erant. Insuper ad vitandam *κακοίπδα* credendi
 sunt eam literam enuntiare quandoque confue-
 uisse. igitur & scribere. atqui si LVCIO SCI-
 PIONE exaratum fuisset, dubitari poterat, ne
 quis enuntiaret LVCIOS, antequam animad-
 uerteret quartum esse casum; nam litera O tam
 in primo, quam in quarto casu efferebatur breui
 enuntiatu, hoc est vnico tantum tempore, & ore
 (vt arbitror) non admodum lato, respondebat
 enim breui O Græcorum. at quam tertius casus, &
 sextus recipiebant, ea longa erat, sonabatque quod
 Ω apud Græcos. neque enim de duplici hoc sono
 incertos esse nos sinunt Marius Victorinus alijque
 veteres grammatici. Itaque voci LVCIO in dan-
 di casu, aut auferendi enuntiatæ dubitari non po-
 terat ne cohæreret sequens litera S. secus in casibus,
 qui eundem prolationis sonum habebant. Siqui-
 dem connectebant voces, dum loquebantur; quod
 indicat Cicero in epistola (ni fallor) ad Pætum, in-
 nuens abstinendum ab ea scriptione *cum nos*, ne
 pulsaret aures obscæna dictio. quoniam literæ M
 in fine locatæ, sonum N dabant post antiquiora
 illa tempora, vt ex Vindice supra docuimus; quod
 etiam ex Velio Longo, alijsque palàm est. Verùm
 prolixius hæc, & subtilius fortasse, quam par erat.
 verius enim videtur, quod priore loco dixi, perpe-
 tuum non fuisse eius scriptionis vsu. Ceterum
 nolim

nolim hic omittere antiquam inscriptionem Senensem, quam adducit Celsus Cittadinus in libro de origine vulgaris linguæ Italicæ.

VICTORIA

QVESCET

ANNORO. XXV.

Exaratum hic ANNORO pro ANNORVM, & QVESCET pro QUIESCIT. verùm hæc inscriptio recentioris fortè sæculi est. nam *quiescere* de mortuis vsurpatum videtur ex Christiana formula, ac profectò (vt sunt rerum vices) repetitum hic cernimus antiquissimum enuntiandi, scribendi que morem, cuius gratia retulimus hoc epigramma.

Molestiam exhibet quibusdam vox LVCIOM integris literis scripta, non singulari L. contra morem. at non utique contra primæ illius ætatis morem. quòd si illorum temporum superessent monumenta, quin id genus suppeterent exempla, nullus dubito. ac tunc præsertim videtur is mos vsurpatus, quùm quis designandus esset, qui præcipuam ex ipso prænomine notionem haberet. quod de Lucio nostro inficiari nemo potest. id etiam indicat Ap. Claudij inscriptio à Sirmondo laudata APPIOS, CONSOL, & quæ nuper eruta in Colle hortulorum cubitalibus literis OCTAVIAI. M. F. APPI, aliæque huiusmodi.

Alijs etiam præter morem videtur, quòd Lucius

cuius

— ò mibi tu gaa
molliter ora
escant. Vir
et lib. 6. et

cuius noster Barbati filius dicatur non P. aut L. verum & hoc antiquitatem illam nondum expositam redolet. nam quum plures Lucij, pluresvè Publij in Corneliorum gente essent, maluit qui Epigramma conscripsit, Barbatum nominare, qui fortasse vnicus in ea familia, eoq̄ue cognomine conspicuus. Notum est, habuisse Romanos prænomen, nomen, cognomen, aut cognomina plura. nisi quis alterum cognomen appellet agnomen, quod esse quibusdam in vsu video. Et tot appellationibus vna præcipuè vsurpabatur ab ipsis cunabulis, vel à die lustrico, siue à sumpta virili toga (sunt enim, qui asserant, eo primum tempore prænomina pueris indi consueuisse) eaq̄ue adeo inhærebant, vt qui cognomines essent, eiusdemq̄ue familiæ, hac potissimum ratione inter se discernerentur. Eratq̄ue id velut proprium cuiq̄ue nomen. quod monuit me vir vndequaque doctissimus Anton. Quærensus. Exemplorum loco hæc sint. *T. Flavius Vespasianus* tam pater dictus est, quàm filius, Imperatores ambo. at pater cognomento notior, prænomine filius. Claudius verò Imp. nomenclaturam gentis ex illo vsu adeo fecit propriam, vt penè à quotidiana hominum memoria fugerit, Tiberium prænomine, Drusum, Germanicumq̄ue cognomine fuisse appellatum. Sic Imp. Caligula ex prænomine Caij præcipuè notus. vt Circum etiam ab eo Caianum dictum,

ctum, scribat Dio. Hinc via Appia, Aqua Appia, forum Appij ab Ap. Claudij prænomine. Id causæ fuit, cur nomina quorundam, & cognomina obliuioni traderentur. ac sanè plurimam à me gratiam inierit, qui Caij Iurisconsulti aut nomen indicauerit, aut cognomen. Igitur Scipio noster Barbati filius nuncupatur, quòd pater eo cognomento illustris esset, vt ipse Lucij prænomine. Quod si ad hunc vsum respexisset Casaubonus, haudquaquam suspecta illi de mendo fuisset proba lectio in Flauio Vopisco, quùm ita scribit initio vitæ Probi: *P. Scipionem Africanum, imo Scipiones omnes seu Lucios, seu Nasicas, non ne tenebræ possiderent, ac tegerent, nisi commendatores eorum historici nobiles, atque ignobiles extitissent?* neque enim Vopiscus vocem *Lucios* tamquam cognomen accepit, sed rectè loquutus est, dum claros viros in Scipionum familia appellat, quosdam ex prænomine Lucij notiores, alios ex cognomento *Nasicae*.

Quòd *Tempestates* hoc in Elogio nominentur, parùm congruere cum Ouidianis versibus nonnulli censent, in quibus *Tempestatas* singulari numero posita est. nec Poeticæ libertati adscribendum; quando tam à Sex. Rufo, quàm à P. Victore *ades Tempestatas* non *Tempestatum* in prima Urbis regione statuitur. Verùm etsi nulli essent pro nostra inscriptione adstipulatores, eius

apud

apud me auctoritas maius haberet pondus, quàm Ouidij, quàm Rufi, Victorisq̃ue testimonium. Nunc verò totidem stant à nobis testes. nam & apud Virgilium legimus V. Aen.

*Tres Eryci vitulos, & Tempestatibus agnam
Cedere deinde iubet.*

& apud Horatium lib. Epod.

Libidinosus immolabitur caper,

Et agna Tempestatibus.

& quòd magis est, ne quis Poeticam dictionem suspectã habeat, Tull. li. 3. de Nat. Deor. ita scribit: *Quòd si nubes retuleris in Deos, referenda certè erunt Tempestates, quæ Pop. Romani ritibus consecratae sunt.* vt propemodum videatur fatendum, recentiori sæculo *Tempestatem* singulari numero dici cœptam, quæ *Tempestates* vetustiore dicebantur.

Sunt postremò, quibus mirum videtur, Triumphi, quem L. Scipio egit, nullam hìc fieri mentionem. Vir fanè perspicacissimus, ac literatorum non minus quàm literarum amans Nicolaus Fabricius Pereschi dominus desiderari meritò suspicatur alteram L. Scipionis inscriptionem huic nostræ geminam. grandi enim mole sepulcra apud veteres exædificabantur. neque existimare absurdum est, ab vno quidem latere hoc Elogiũ, ab alio marmor itidem fuisse aliud, in quo Triumphus memoraretur, ætasq̃ue, & dies obitus, aliaq̃ue huiusmodi; modò sepulcri, non potius statuæ inscriptionis

scriptio hæc fuerit . Quòd si diuinationem quis ægrè admittat , probitati Scipionum (quorum in familia præ cæteris dotibus illa semper enituit) tribuere id poterit ; qui in Lucij Epitaphio ea tangere fat habuerunt , quæ ad optimum Ciuem spectarent . Triumphus extrinsecus (vt sic dicam) proueniebat , atque à Senatus arbitrio , quæ verò ab eo gesta sunt ipsius virtuti adscribenda . Consulatus , Censura , Aedilitas oneris non minus quam honoris afferebant . Porrò probitatis L. Scipionis , quem bonorum optimum fuisse lapis infinuat , non leue est exemplum apud Valerium Maximum lib. v. cap. i. de Hannonis cadauere magnificè elato , eiusque exequijs celebratis .

Hæc addenda putauì Commentario P. Sirmondi , vt quorundam scrupolositati facerem fatis , quùm alioqui sciam , assuisse me , quod aiunt , pannum purpuræ . Cæterùm qui marmor hoc tam insigne possidet , ac non auro contra æstimandum , Franciscus Augustinus copiam cui libet facit spectare cupienti . nec cuiquam sanè eius erit suspecta antiquitas , dùm de rebus huiusmodi iudicium ferre queat .

F I N I S .

